WASHINGTON D.C.

*І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...*
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIV. Ч. 57. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 26-го БЕРЕЗНЯ 1957 П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, MARCH 26, 1957 No. 57. VOL. LXIV.

РУТЕР І КЕРІ ДОМАГАЮТЬСЯ УСУНЕННЯ БЕКА

Вашингтон. — Голова Об'єднаних Автомобілевих Робітників і містоголова АФП-КІО Волтер П. Рутер заявив, що старатиметься викинути Дейва Бека з того становища, яке він тепер займає. Те саме сказав і фінансовий секретар АФП-КІО Джеймс Б. Кері. Рутер сказав, що треба буде викинути Бека з проводу зорганізованого робітництва, якщо він не схоче предложити документів про свої прибутки перед Сенатською Слідчою Комісією. Кері заявив, що треба очистити провід робітничих організацій від тих, які „не вміють керуватися етичними засадами", як про це свідчить приклад із Беком. Рутер дуже здивований тими фактами, які виявилися на Сенатській Слідчій Комісії. Одночасно він повідомив, що плянує зорганізувати окремий комітет із визначних громадян, і той комітет мав би пильнувати, щоб у Спілці Автомобільних Робітників не було можливости такого ракетерства, яке виявилося в Братстві Шоферів. Рутер критикував Бека за те, що позичав без відсотків гроші з фондів спілки.

Голова Сенатської Слідчої Комісії сенатор Джан Л. МекКлеллен заявив, що „немає доказу на те", чи 270,000 долярів Бек узяв із каси спілки як „позичку чи як дарунок". Сенатор відмовився сказати, що він сам думає про цю справу, тільки заявив, що якщо це була „позичка", то голова Західньої Конференції Братства Шоферів, Френк Брустер, повинен вияснити цю справу. Серед членів окремих Відділів Міжнародного Братства Шоферів зростає невдоволення з поведінки своїх провідників. Але політичний комітет Відділу Власників Складів в цьому братстві обороняє своїх провідників і називає Сенатську Слідчу Комісію „несправедливою і підступною".

Болен найменований на амбасадора до Філіппін

Вашингтон. — Президент Айзенгавер найменував 22-го березня теперішнього американського амбасадора до Москви, Чарлза Е. Болена амбасадором ЗДА до Манілі. В політичних колах думають, що приспішення цієї номінації постало внаслідок трагічної смерти філіппінського президента Рамона Магсайсая. В Манілі не було американського амбасадора від 7 листопада 1956 (коли там помер амбасадор Алберт Ф. Нюфер), а тепер під час виборів нового президента Філіппін повинен там бути дійсний амбасадор цієї країни. До Москви мав би йти американський амбасадор із Відня Левеллин Е. Томпсон, але ще не є відомо, коли президент наймене його на те становище. Одночасно президент Айзенгавер найменував Френсіса Г. Раселла на амбасадора до Нової Зеляндії, який там займе становище амбасадора Роберта С. Гендріксона, що зрезигнував.

Землетруси в районі С. Франсіска

Сан Франсіско, Каліф. — В п'ятницю, суботу і неділю, 22-23 і 24-го березня в Сан Франсіско і в околиці були землетруси, які непокоїли населення цього великого міста. Найсильніший землетрус був у п'ятницю, коли тряслися навіть великі будівлі, а могутній міст „Золота Брама" гойдався немов дерево під час вітру. Матеріяльні втрати від землетрусу невеликі в порівнянні з тим землетрусом, який був у Сан Франсіско в 1906 році, але все ж таки вони становлять кілька сот тисяч долярів. Кількадесят осіб є поранених. 50 легких землетрусів викликали гістерію серед населення. 88,600 учнів треба було евакуювати зі шкіл. В деяких місцях були перервані газові проводи, що спричинило місцеві пожежі. Перервані були і водопроводи в деяких домах. Автострада на узбережжі була заблькована камінням, яке усунулося зі скелі. Посадник міста закликав населення користуватися телефонами тільки в конечній потребі, щоб поліція і пожежна сторожа могли порозумíватися на випадок потреби.

Індекс цін рекордово збільшився і становив 118.7%

Вашингтон. — Бюро статистики праці повідомляє, що індекс цін на консумпційні товари в місяці лютому цього року збільшився на 0.4 відсотка в порівнянні з місяцем січнем ц. р. і становив 118.7 відсотка в порівнянні з пересічними цінами в роках 1947-1949, коли той індекс виносив 100. Це вже шостий місяць, коли індекс цін безперервно зростає. В лютому ц. р. кошти прожитку були на 3.6 відсотка більші як в тому самому місяці 1956 року. На збільшення коштів прожитку найбільший вплив мало подорожчання харчів, головним чином свинини та курятини та змільшення коштів на ведення дому. Зменшилися були дещо ціни на одежу. Комісар статистики праці Івен Клаг відступив від дотеперішнього звичаю та подав передбачення цін в найближчому місяці. На його думку мали б впасти ціни на авта та на меблі. Внаслідок збільшення індексу цін 130.-000 робітників летунської промисловости дістануть збільшення платні за годину праці на 2 центи. Пересічна платня фабричного робітника з трьома членами родини становила 74.99 доляра.

ДИРЕКЦІЙНА РАДА ЗУАДК ВІДБУЛА СВОЇ РІЧНІ НАРАДИ

Филаделфія. — В дні 23-го березня ц. р. 21 член Дирекційної Ради Злученого Українського Американського Допомогового Комітету перевели цілоденні основні наради над дотеперішньою діяльністю Екзекутиви ЗУАДК-ту за останніх 15 місяців, при чому проаналізовано найбільші його актуальні проблеми й турботи та у прийнятих резолюціях намічено конкретні цілі на майбутнє. День раніше п'ять членів Контрольної Комісії впродовж цілого дня переводили контролю всього діловодства цієї установи, включно з кореспонденцією та протоколами Екзекутиви, — і аналізу цілої діяльности ЗУАДК-ту. Вислід перевірки Контрольна Комісія схопила в обширному протоколі, з кількома важливими практичними рекомендаціями.

За предложеним детальним рахунковим зіставленням, що його докладно перевірено, оборот ЗУАДК-ту за останніх 15 місяців становив 177,438.08 дол., у чому прибутки були на 140,341.33 дол., а видатки на 149,493.97 дол., так що баланс від 1-го жовтня 1955 року по кінець грудня 1956 р. виказав дефіцит на 9,127.64 дол. По день 31-го грудня готівкою і бондами було в банках на контах ЗУАДК-ту 47,951.90 дол., але вже на день директорських нарад ця готівка — внаслідку звороту заборгування в Міждержавному Комітеті для Европейської Міграції в Женеві — зменшилась до квоти 36.415.65 дол. Сумну мову мав підрахунок пожертв, складених українською громадою в Америці на цілі ЗУАДК-ту, бо членські внески окремих осіб за 15 місяців дали всього 4,676.55, а вся минулорічна Коляда і Писанка плюс всі інші пожертви дали всього 24,415.24 дол. У тому самому часі американський уряд дав ЗУАДК-ві харчів вартости на 60,000 дол., т. зв. ЮССЕП (Американська Програма для Втікачів) дав ЗУАДК-ві 7,000 дол. та згаданий Міждержавний Комітет з Женеви 6,075 дол. Окремі великі квоти виплатив ЮССЕП безпосередньо Европейському Представництву ЗУАДК-ту на виконання різних контрактів з точно означеними цілями, а ІСЕМ фінансував переїзд емігрантів за законом РРА шляхом позичок для ЗУАДК. Задовження ЗУАТК-ту з цього приводу величезне, бо на 121,435.25 дол. Все одно, згадана мінімальна жертвенність українського громадянства і допомога від американських та міжнародних чинників не могла задовольнити всі потреби залишенців в Европі та цілі ЗУАДК-ту на американському терені, з чого Дирекційна Рада, як і Екзекутива, здавали собі справу. Однак за величезний осяг признано, що в таких мінімальних фінансових можливостях вислано ашуранси докладно для 6,765 осіб в різних країнах, а з закінченням переселенської акції за законом РРА прийде заходами ЗУАДК кругло 4,500 додаткових осіб, збільшуючи загальну квоту переселених ЗУАДКомітетом осіб до 45,-000. Стверджено велику пошану і довір'я, що ним ЗУАДК користується у Вашингтоні і в міжнародних харитативних централях, доказом чого є доручування ЗУАДК-ві переводити різні акції також на не-українському відтинку, за окремою кожноразовою умовою з згаданими централями. Коли в таких умовинах ЗУАДК міг видати на допомогу 100,813.30 дол. в товарах і готівці, то це було максимум можливого, але мінімум серед існуючих куди більших потреб залишенців. Нарадами Дирекційної Ради проводили на переміну президент ЗУАДК-ту д-р В. Галан та його 1-ий заступник д-р Матвій Стахів. Звідомлення від Контрольної Комісії склав її голова Роман Слободян, а про Европейське Представництво і зв'язані з ним актуальні проблеми звітував секретар Контрольні Кмісії ред. І. Кедрин-Рудницький. Майже всі приявні забирали слово, чи то при ставленні запитів, чи в дискусії і при зголошуванні внесків. В дебатах і нарадах багато уваги приділено европейському представництву ЗУАДК, яке веде агенди цієї інституції на терені, на якому в головній мірі концентрувались допомогова та переселенча акції. Учасники нарад в більшості висловлювали для Екзекутиви рекомендацію, щоб частіше відбувати відвідини того терену та перевірку діяльности того представництва. Звіти Екзекутиви, за яку основний звіт склав президент д-р Вол. Галан, а його звіт доповнювали 2-ий заст. голови адв. М. Пізнак і касир інж. Ів. Харамбура, прийнято до відома та схвалено довір'я всім членам Екзекутиви. Наради закінчено схваленням ряду резолюцій відносно дотеперішньої та дальшої активности ЗУАДК, як і з відповідними рекомендаціями та закликами до громадянства.

Після нарад відбулась пресова конференція, на якій през. ЗУАДК-ту д-р Вол. Галан та екзекутивний директор ред. Вас. Мудрий інформували представників українських, головно европейських, газет про працю цієї установи. В конференції взяли участь представники европейських „Шляху Перемоги" (п. Мирон Ганушевський), „Українського Самостійника" (інж. Ст. Процик і п. Роман Ільницький), „Сучасної України" (д-р Л. Ортинський) та канадійського „Гомону України" (д-р П. Мірчук). Були приявні теж редактори „Свободи" і „Народної Волі". Представники европейських газет інтересувались зокрема відносинами та станом в Европейському Представництві ЗУАДК.

Відзначено 39-ті роковини проголошення незалежности Білоруси

Ню Йорк. — Білорусько-Американське Об'єднання в Ню Йорку відзначило в днях 23 і 24 березня ц. р. радіопередачами, Богослужбами й Академіями 39-ті роковини проголошення незалежности Білоруської Народної Республіки. Під час урочистого Зібрання, влаштованого з цього приводу в Білтмор Готелі, виступили із промовами і привітаннями конгресмен Френсиз Е. Дорн, представник національного Китаю до Об'єднаних Націй Тін-фу Ф. Тсіянг, президент міської ради Ню Йорку Ейб Старк, стейтовий сенатор Джан П. Моррісі і кол. посол до Канаки Джеймс Г. Р. Кромвелл. Того ж самого дня відбулася друга Академія в Астор Готелі в Ню Йорку влаштована Білоруським Конгресовим Комітетом Америки. Крім інших промовців виступив під час цієї Академії Кларенс Н. Меннінг, професор Колумбійського Університету. У своїй промові він заявив, що „скорше чи пізніше Захід мусітиме визнати право не-російських народів у совєтській орбіті до збройного зриву за свободу".

● **Число католиків** серед негритянського населення ЗДА зросло в 1956 році на 5 відсотків і становило 530,000. В ЗДА є 16,000,000 негритянського населення. На 400,000 індіян є 110,000 католиків.

● **Дирекція готелю „Мартінік"** в Ню Йорку відмовилася відступити залю для зборів, на яких мав промовляти комуністичний провідник Джан Гейтес. Проти промови Гейтеса протестували американські ветерани та інші групи, а за неї був Союз Громадянських Вольностей, обороняючи „засаду вольности слова".

В АМЕРИЦІ

● **Суд в Лос Анджелесі** засудив на три роки в'язниці атлета Арта Арагона, який намагався підкупити свого спортового противника Діка Голдштейна, пропонуючи його 500 долярів, щоб дав себе перемогти.

● **У стейті Іллиной** зударилися в повітрі два літаки, внаслідок чого один літак розбився, спричинивши смерть трьох осіб.

● **Бригадний генерал** Ралф В. Цвікер, прилетівши з Кореї, зізнавав перед Сенатською Комісією Збройних Сил у справі свого підвищення в ранзі. Сенатор Джозеф МекКарті виступає проти цього підвищення, закидаючи генералові Цвікерові, що він дозволив підвищити рангу лікаря-майора Ірвінга Пересса, який відмовився підписати заяву, що не є комуністом.

● **Кубинський уряд** вирішив збільшити кількісний склад міліції до 100,000, тобто в два рази більше як регулярна армія, щоб утримувати спокій в державі. В горах Сієрра часвина цивільного населення збройно виступає проти уряду.

● **В Атланті,** Джорджія, згоріла велика стайня, в якій згинуло 100 штук рогатої худоби.

● **У Бостонському порті,** Массачусетс, сальвою з 13 гармат привітали літаконосець „Восп", який повернувся з Далекого Сходу. Цей літаконосець має посмність 32,500 тонн, і прибув з Далекого Сходу довкола рогу Доброї Надії.

● **У Вашингтоні** відбуваються річні збори членів Клюбу Молодих Демократів, що цього року відзначає 25-річчя свого існування. Збори триватимуть три дні.

● **Чотири демократичні конгресмени,** члени Комісії Правил у Палаті Репрезентантів, просять свого голову Говарда В. Смита скликати засідання цієї комісії, щоб обговорити законопроєкт про оборону громадських прав. Конгресмен Смит виступає проти законопроєкту.

МЕКМІЛЛЕН ПРОЩАЄ АЙЗЕНГАВЕРА

Після закінчення американсько-британійської конференції на Бермудах, британійський прем'єр Гародл Мекміллен прощає на летовищі президента Айзенгавера, перед його відлетом до Вашингтону.

ОУН ВИЙШЛА З УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ РАДИ

ІВ. БАГРЯНИЙ ОБРАНИЙ НА ГОЛОВУ УНРАДИ А МИК. ЛІВИЦЬКИЙ ОЧОЛЮЄ НОВИЙ ВИКОННИЙ ОРГАН

В останній хвилині з достовірних джерел потверджують одержану вже раніше вістку з Европи, що Організація Українських Націоналістів (ОУН під проводом полк. Андрія Мельника) вийшла із складу Української Національної Ради, склавши в дні 20-го березня на руки головуючого на 4-ій сесії УНРади відповідний документ з вияснennями причин свого виступу. На закінчення 4-ої сесії та після виходу ОУН із УНРади, обрано нову Президію УНРади та складено новий Виконавчий Орган. На голову УНРади обрано п. Івана Багряного (Українська Революційно-Демократична Партія) а в склад Президії, крім нього, увійшли: проф. інж. Є. Гловінський, інж. В. Діберт, п. М. Добрянський та п. В. Доленко. Новий Виконавчий Орган УНРади очолює тепер п. Микола Лівицький (Український Національно-Демократичний Союз), який перебрав теж ресорт закордонних справ; заст. голови і керівник ресорту внутрішніх справ — п. Юрченко; п. Пігідо — заст. голови і ресорт преси та інформацій; інж. С. Довгаль і д-р Хробак — без ресорту, ген. Вовк — ресорт військових справ та п. Мельничук — ресорт фінансів. До Державного Контролю, після виходу ОУН та резигнації її представника д-ра Маковецького, увійшов п. Матюшенко.

СПРАВА КОНСОЛІДАЦІЇ НА СЕСІЇ УНРАДИ

Мюнхен. — Тривання сесії УНРади було заплановане в основному на три дні, але третього дня справа виглядала так, що ледве чи сесія скінчиться і четвертого дня. Затримка настала тому, що фракція соціялістів несподівано і невідомо з яких причин вимагала для себе регабілітації за все, що проти неї колинебудь було сказане. Вимагали передовсім вибачення від ОУН і УРДП. Коли потім хтось перечислив всі напади соціялістів на ОУН, то речник УСП заявив, що „від мельниківців сатисфакції не вимагаємо, бо і ми проти них писали". Згодом сесія вирішила, що УСП фактично не має права ображуватися чи вимагати вибачення від інших і праця сесії продовжувалася. Але втрата часу виносила майже цілий день, бо УСП відмовлялася брати участь в праці і аж потім повернулась на залю засідань.

Одним з найважніших рішень третього дня було друге читання законопроєкту Української Національної Ради, на основі якого Президент УНР в екзилю може передати частинне виконування функцій віце-президентові, якщо б президент, з якихнебудь причин був перешкоджений у виконуванні своїх функцій або цього вимагала ситуація. Далі президент матиме право створити протягом 3 місяців Українську Національну Раду, якщо б існуюча УНР не змогла свої функції виконувати, наприклад, з причин ворожого нападу. Цей закон є реакцією на події в Угорщині, які могли довести до третьої світової війни чи також до окупації Західньої Европи московсько-большевицькими військами.

Це питання порушувалось багатьома речниками із всіх фракцій протягом декількох годин. Розпочав його проф д-р О. Юрченко (УНДС). Він заявив, що „ми проти ідеологічного об'єднання, але за таке об'єднання, основою якого була б щоденна праця, базована на щирій і одвертій домовлености. І сила УНР не в вузькому ідеологічному об'єд-

(Закінчення на стор. 3-ій)

Нассер непримирний в усіх найважливіших справах

Каїро. — Хоч єгипетські чинники й особи з оточення генерального секретаря Дага Гаммершилда зберігають надалі строгу тайну щодо переговорів, які ведуться між єгипетським президентом Нассером і Гаммершилдом щодо єгипетсько-ізраїльського спору й Суезького каналу, проте закордонні кореспонденти й дипломати в Єгипті твердять, що Нассер відмовився ствердити закінчення воєнного стану з Ізраїлем, як також відмовився рішуче від прийняття західніх пропозицій і суґестій щодо Суезького каналу. Єгипетський президент, мовляв, далі настоює на тому, що всі кораблі, які користуватимуться Суезьким каналом, мусять згори вплачувати цілу оплату за переїзд Єгиптові, а Єгипет щонайвище погоджується вплачувати з цієї квоти частину грошей на фонд під наглядом Об'єднаних Націй на консервацію і поліпшення каналу. Єгипет відкидає всяку іншу співпрацю з міжнародними чинниками в ділянці адміністрації Суезького каналу, як тільки дорадчий комітет, зложений здебільша з „невтральних" держав, виключно лише для справ господарювання згаданим фондом для консервації Суезького каналу, без вирішного голосу.

КОНФЕРЕНЦІЯ НА БЕРМУДАХ СКІНЧИЛАСЬ ПОВНИМ УСПІХОМ

ЗДА Й АНГЛІЯ ОСЯГНУЛИ ПОВНЕ ПОРОЗУМІННЯ В НАЙВАЖЛИВІШИХ СПРАВАХ СВІТУ. — ПРЕЗ. АЙЗЕНГАВЕР ВЕРНУВ ДО ВАШИНГТОНУ.

Такерс Тавн. — В неділю 24 березня ц. р. скінчилась триденна конференція голов урядів міністрів закордонних справ і високих військовиків повним успіхом, що його віддзеркалює офіційний комунікат, проголошений президентом Айзенгавером і англійським прем'єром Геролдом Мекмілленом. Офіційний комунікат стверджує на вступі, що наради переведено „так свобідно й одверто, як це можливо між давніми приятелями у світі, де щораз більше один залежний від одного". „Вони визнають свою відповідальність, щоб змагати до скоординованої закордонної політики в інтересі миру із справедливістю. Поміж предметами, що їх детально передискутовано, були загальні проблеми що стосуються Середнього Сходу, Далекого Сходу, НАТО, европейської співпраці, з'єдинення Німеччини і оборони. Президент і прем'єр (говориться далі буквально в комунікаті) дуже вдоволені вислідами конференції, на якій прийнято цілу низку постанов. Вони задумують продовжувати виміну думок, як її розпочато". Далі в першому „додатку" наводиться 11 точок-справ, щодо яких прийнято узгіднені постанови. Ці точки такі: 1) ствердження вартости колективних пактів в рямцях ОН і НАТО, як наріжний камінь політики на Заході, 2) ствердження спільного заінтересування в розвитку єдности Европи, 3) згода щодо важливости тіснішого зв'язку Англії з европейським континентом, 4) признання для спільного господарського ринку західньо-европейських країн, 5) згода З'єдинених Держав на активну участь З'єдинених Держав у військовій комісії Багдадського пакту, 6) потвердження готовости далі підтримувати змагання Німеччини до з'єдинення „в мирі і волі", 7) „співчуття для народу Мадярщини, засудження репресійної совєтської політики у відношенні до народів Східньої Европи", 8) згода щодо швидкого переведення в життя резолюцій ОН в справах смуги Ґази і затоки Акаби, 9) згода щодо важливости переведення в життя резолюції ОН з 13 жовтня м. р. в справі Суезького каналу „згідно з буквою і духом" тієї постанови, 10) згода у справі продовжування водневих дослідів в обмеженому об'ємі та готовість на допущення міжнародних обсерваторів при частині таких дослідів, якщо на це саме погодиться СССР (цю точку ширше пояснено в „додатку 2") і 11) згода ЗДА на передачу Англії деяких родів керованих ракет для вжитку в англійських збройних силах.

З наведених точок, преса підкреслює важливість приступлення ЗДА до Багдадського пакту в тій його частині, що говорить про збройну оборону проти Совєтів, згоду ЗДА передати Англії найновіші здобутки з ділянки збросння (керовані ракети) та повне порозуміння щодо дальшої поведінки у справі Суезу і Середнього Сходу. Вся англійська преса висловлює надзвичайне вдоволення вислідами Бермудської конференції, підкреслюючи, що в 5 місяців після того, як у взаєминах між Англією і ЗДА позначилась поважна щілина, встановлено одностайний союзницький фронт.

Президент Айзенгавер вернувся вже в неділю о год. 1.35 попол. до Вашингтону. На Бермудах відпровадив його на летовище англійський прем'єр Мекміллен. У Вашингтоні привітав Президента і державного секретаря Доллеса цілий гурт високих урядовців на чолі з заступником державного секретаря Гертером і секретарем хліборобства Бенсоном.

Совєти хочуть „приязних" взаємин з Західньою Німеччиною

Бонн. — Совєти очевидячки вирішили перервати дотеперішню свою тактику гострих докорів і лайок під адресою Західньої Німеччини та прийняти нову тактику — шукання „затіснення приятельських взаємин" в ділянках торгівлі, культури і наукових контактів та технічної співпраці. Таке виходить зі змісту та ще більше з надзвичайно ввічливого й делікатного тону листа Булґаніна, що його совєтський амбасадор Смірнов передав канцлерові Конрадові Аденауерові в минулий четвер, та що його оприлюднено в минулу суботу. Досить сказати, що той лист затитулований „Найдостойніший Пане Канцлере", відразу на вступі заявляє згоду совєтського уряду на цілу низку суґестій Аденауера щодо торговельних і культурних зв'язків та конкретно пропонує повести про це переговори в квітні ц. р. „у Москві або в Бонні, як собі цього бажає уряд Німецької Федеративної Республіки". Зате в найосновнішій для всіх німців справі — з'єдинення — лист Булґаніна знову підкреслює „дотеперішню розбіжність поглядів обох урядів", при чому совєтська нота знову повторяє, що єдиний шлях для з'єдинення веде через безпосередні переговори західньо - німецького уряду з східнім комуно - німецьким „урядом".

У СВІТІ

● **Пані Аґнеса Сімон,** 21-річна мадярська лавреатка у міжнародніх розграх настільного тенісу (пінґ-понґ), з'явилась у поліційній станиці в Мальмо, у Швеції, з просьбою признати їй право політичного азилю. Вона перебувала з мадярською офіційною легкоатлетичною дружиною у Стокгольмі, але втекла від своїх товаришів і приїхала до Мальмо, де спершу переховувалась у приятелів. Аґнеса Сімон втекла була вже раз із своїм чоловіком, після жовтневих подій до Відня, але вернулась до Будапешту, де живе її мати. Чоловік не захотів вернутися і переселився до Голляндії. Тепер вона хоче поїхати до свого чоловіка.

● **В Японії** вперше японський суд засудив на смерть американського вояка, 24-річного Орвіса Буна з Тексасу, за вбивство у вересні минулого року японки з грабіжницьких цілей. Разом із ним засуджено на смерть його 20-річну приятельку - японку, з якою він підготовив це убивство. Щоб приховати сліди злочину, вони підпалили дім своєї жертви. Цього самого вояка американський суд засудив був уже на досмертну в'язницю за вбивство товариша.

● **Єгипетське міністерство фінансів** оприлюднило „чорний список" 15 торговельно - промислових концернів, з якими Єгипет зірвав усякі зв'язки тому, що вони торгують з Ізраїлем. Між тими концернами є одна американська та дві англійські фірми і французька летунська компанія.

● **1,000 еспанських страйкуючих вуглекопів** змобілізовано до війська і змушено працювати в тих самих копальнях. Таким чином еспанський уряд хоче зламати страйк вуглекопів, внаслідок якого на третину зменшився вуглевидобуток в провінції Астурії. За відмову виконувати наказ військової влади змобілізованим еспанським робітникам загрожує кара смерти.

СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЗА І ПРОТИ ДОПОМОГИ ДЛЯ ПОЛЬЩІ

Вже кілька тижнів перебуває у Вашингтоні делеґація комуністичної Польщі, очолюваної першим секретарем польської компартії Владиславом Гомулкою, добиваючись від американського уряду допомоги для зруйнованої совєтською експлюатацією і комуністичною політикою польської економіки.

Комуністичний уряд Гомулки, рішившися вислати свою делеґацію для переговорів з „американськими капіталістами", поставив заздалеґідь ставку на: багато або ніщо. Вимоги польської делеґації досить високі — 400 мільйонів долярів. Добиваючись цієї суми, вона „готова" навіть погодитися на трохи нижчу суму, наприклад, на 300 мільйонів долярів, але з тим, щоб одержати її частинно харчовими продуктами, а решту, принайменше яких 100 мільйонів долярів, готівкою на закуп машин. Ставлячи такі вимоги, польська комуністична делеґація підкреслює неофіційно, що меншої допомоги — якихсь 30 чи 50 мільйонів — Польща не прийме, бо це не відповідає її гідності.

Державний департамент в засаді погоджується дати Польщі допомогу, але ж уділення такої допомоги узалежнене ще й від інших факторів, зокрема від згоди Конґресу і навіть від зміни деяких зобов'язуючих законів. Так, наприклад, один із законів, т. зв. Беттл Акт, забороняє урядові давати допомогу тим країнам, які постачають Совєтському Союзові стратегічні матеріяли. Такою країною є, без усякого сумніву, Польща і тому згаданий акт мусів би бути змінений у зв'язку з рішенням дати їй допомогу. Так само обмежена законом кількість надвишкових харчових продуктів, що їх можуть одержувати закордонні держави з американських запасів. Але ця перешкода щодо Польщі мабуть відпаде, бо саме тепер сенатська комісія в сільсько-господарських справах прийняла проєкт закону про устійнення додаткових надвишкових запасів, вартости одного більйона, що їх можна б було продавати закордон.

Але, крім згаданих правних труднощів, є ще багато інших, зокрема політичних, які ставлять під сумнів уділення допомоги комуністичній Польщі. Польща, очолювана Гомулкою, який повів досить нерівну політику унезалежнення від Москви, може опинитися одного дня в становищі Мадярщини, де Москва, встановленням беззастережно слухняного їй уряду Кадара, зліквідувала в корені всі спроби політичного й економічного унезалежнення. Тоді з уділеної для Польщі американської допомоги скористає тільки Москва, що йде цілком не по лінії американських інтересів. З другого боку, немає ніякої ґарантії на те, що й уряд Гомулки, одержавши американську допомогу, продовжуватиме свою теперішню „незалежну" політику. Противники американської допомоги для Польщі пригадують у зв'язку з цим, що американська допомога, уділена Юґославії у висоті майже одного більйона долярів, не зупинила Тіта перед відновленням дружніх взаємин з Москвою. Уділюючи Польщі допомогу, З'єдинені Держави можуть піти тільки по лінії інтересів совєтської Москви, звільняючи її від конечности давати Польщі господарську допомогу (з обіцяних Совєтами для Польщі 2 мільйонів тонн пшениці, вона одержала не цілих п'ять процентів) і уможливлюючи підтримувати економічно, здебільша транспортами зброї, середньо-східні та південно-азійські країни.

З другого боку, американський уряд, конґресмени і сенатори свідомі того, що відмовою дати Польщі позичку, чи пак допомогу, вони можуть штовхнути сателітні народи і країни ще дужче в московські обійми. Таку відмову використали б Совєти, без усякого сумніву, пропаґандивно, щоб представити себе, як єдину опору і підтримку цих народів.

З цієї заплутаної ситуації дехто з американських економістів хотів би вийти, як звичайно, з допомогою компромісу. Так, під час переслухань, які відбуваються в одній із сенатських комісій у справах закордонної допомоги і під час яких обговорюють також справу допомоги для Польщі, президент Ради для Економічних й Індустрійних Дослідів, д-р Г. В. Робінсон, виступив із пропозицією дати Польщі допомогу харчами, але не давати ні грішми, ані машинами, мовляв, останнє може тільки підсилити совєтський бльок. Але противники допомоги звертають увагу, що й ця пропозиція досить нестійка, бо Совєти зуміють використати для своїх інтересів кожну, значить і харчову допомогу, уділену для того чи іншого члена комуністичного бльоку держав.

Це в загальному ті світла і тіні, що їх криє в собі справа американської допомоги для сателітної Польщі та які зводяться до того, що американське бажання допомогти поневоленому народові завжди криє в собі небезпеку рівночасної допомоги і поневолювачеві. Не диво, що проблему такої допомоги так дбайливо розглядається у Вашинґтоні.

ХОЛОДНА ВІЙНА ПО-ДАВНЬОМУ

Холодною війною названо дії по обох боках залізної завіси, які ведуть до щораз більшого напруження між Сходом і Заходом. Це — явні виступи, приховані колючки та підривні дії з очевидною метою дразнити, хвилювати й провокувати противника. До найвищого вершка дійшла була холодна війна у бльокаді Берліну большевиками, що її вони проводили від квітня 1948 до вересня 1949 року і що закінчилась їх компромітацією, коли західні альянти, а насправді ЗДА, зорганізували для поборювання її славний „повітряний коридор". Холодну війну, як війну нервів, подумали й заініціювали самі таки большевики, добачивши в ній один із засобів здобування дальших політичних і територіяльних успіхів. Тимчасовим злагідненням її була, як сказано, Женевська конференція „на вершинах", яка нібито відпружила міжнародну атмосферу, але насправді не принесла людству ніякої конкретної користи, бо не розв'язала буквально ні одної проблеми, що турбувала й турбує світ. Завернули большевики до метод холодної війни тоді, коли побачили, що Захід зрозумів суть дипломатії усмішок, не зменшив свого збройного поготівля, не поступився в жадній засадничій справі, як вільні вибори, як підстава для об'єднання поділених країн, скасування залізної завіси, передумова для жвавішого туристичного й торговельного руху чи — в ділянці роззброєння — система контролі або право Америки на заморські військові бази.

Здавалося, що 20-й з'їзд компартії СССР у Москві в половині лютого минулого року, де затавровано „сталінізм", принесе знову відпруження міжнародної атмосфери, бо логічно виходило б, що під поняттям сталінізму треба розуміти не тільки вистрілювання співпартійців-комуністів у боротьбі за владу чи просто з манії переслідування, але й стосування лайки та провокацій в міжнародніх взаєминах. Однак, ці сподівання виявились наївними. В квітні минулого року Англія, найвпертіша оптимістка щодо можливостей „зговоритись" з Москвою, переконалась під час відвідин Хрущова й Булґаніна у Лондоні, що базована на таких сподіваннях політика може мати трагічні для Заходу наслідки. З того часу Москва щораз ясніше показувала свою нехіть відійти від „сталінізму" в закордонній політиці. У червні минулого року вибухли робітничі заворушення в Познані, і вину за них Москва скинула на — „американських аґентів". Коли ж в липні того року вибух гострий конфлікт внаслідок націоналізації Єгиптом Компанії Суезького Каналу, Москва скинула цілком маску з своєї політики на Середньому Сході. Тоді виявилось уже понад всякий сумнів, що достави совєтської зброї для Єгипту, підтримування єгипетського максималізму в справі Суезу, нацьковування арабського націоналізму проти Ізраїлю та нехіть співпрацювати з Заходом над замиренням Середнього Сходу, що все це має на увазі не поліпшити, а погіршити міжнародну ситуацію і тримати далі людство в напруженні, в страху перед новою війною. І коли здавалося, що це совєтські високі військові кола вплинули були на злагіднення режиму зараз після смерти Сталіна, ті кола, які нібито усвідомили собі краще, ніж партійні кар'єристи, що сталінська холодна війна веде до гарячої війни, яка може стати загибіллю СССР, — то в другій половині минулого року, за суезької і мадярської криз, не було вже й сліду якоїсь поміркованости і тверезости в совєтській політиці.

І тепер, навесні 1957 року, світ знову задихається в гнітючих тенетах комуністичної холодної війни. Ось кілька останніх її виявів:

З Японії повідомляють, що з наказу Москви місцеві комуністи перестали висуватись вперед, кричати й метушитися. Нововідкрита совєтська амбасада в Токіо, яка буквально з першого ж дня стала централею підривних дій та шпигунської роботи в Японії, підтримує не місцевих комуністів, а „сердечні зв'язки" з так званими господарськими колами консервативної (за назвою: Лібераль но-демократичної партії теперішнього прем'єра Нобосуке Кіші. Москва знає, що в Японії комуністи не можуть прийти до влади, зате куди реальніший для неї рахунок на прихід до влади палкого прихильника тісних економічних японсько-совєтських взаємин — Іхіро Коно, який за ціну совєтських концесій готов жертвувати американськими військовими базами в Японії і наражати приязнь з ЗДА. І тому для Москви тепер куди важливіша приязнь з ліберальним японським „Товариством Весни-Осени", аніж з автохтонними комуністами.

Ще цікавіші вістки наспіли з комуністичного Китаю, куди Москва вислала чеського прем'єра Сірокі з місією переконати Чу Ен-лая, щоб надалі не підтримував Гомулки і щоб виразно дав пізнати холод польському прем'єрові Циранкевічеві, який зараз після нього мав приїхати до Пейпінґу. В самій же Чехії і в Східній Німеччині — у двох найвірніших московських сателітах — під диктатом Москви запроваджується нову „виховну" систему. У ЧСР твориться окремі гурти „вибраної" молоді, з спеціяльними відзнаками, привілеєм носити револьвери і з обов'язком — шпигувати за всіми старшими, а також за своїми власними батьками і, щоб доносити поліції про кожний прояв „контрреволюції". А в Східній Німеччині зроблено ставку на змілітаризовану комуністичну молодь та на фабрикацію нібито американських „таємних" документів, що мають доказувати ворожість Америки супроти Німеччини. Ось так сфабриковано нібито меморіял Нелсона Рокефелера до Айзенгавера, а в останніх днях появилась чергова „ревеляція" — нібито довірочний звіт державного секретаря Доллеса Айзенгаверові. Ніяка інша розвідка у світі не могла здобути таких „документів" як тільки східньо-німецька! Загострення кампанії проти Католицької Церкви у Польщі має на цілі повести знову цькування проти Ватикану, як нібито спричинника всіх лих, — а кампанія проти Тіта йде у супроводі подорожей московських емісарів по всіх країнах з метою змонтувати новий Комінформ. Жуков знову погрожує атомовими й водневими бомбами, а Хрущов і Булґанін пропонують „порозуміння" в справі Середнього Сходу, передумовою якого була б ліквідація Багдадського пакту та зречення з усіх американських військових баз на Сході.

До совєтських засобів у холодній війні належить і тероризування мадярських утікачів в Австрії, і шантажування самої Австрії комуно-мадярськими протестаційними нотами. Належить туди „Комітет возвращенія на родіну" генерала Міхайлова у східньому Берліні, і наймання на свою службу таких слабих і безвартних одиниць з української еміґрації, як оті різні Крутії чи Бесаги. Коли західній світ, здаючи собі справу з цієї холодної війни, закликає до чуйности і одностайности, то наскільки твердішою і достойнішою повинна бути постава всіх українців у вільному світі, що є одним із найперших предметів большевицької офензиви в їхній холодній війні!

ДИСКУСІЯ КРІЗЬ ЗАЧИНЕНІ ДВЕРІ

У політичній термінології, що нею оперує світова преса, модним став „національний комунізм". Фундатором цієї течії в світовому комунізмі називають звичайно Тіта, який, експериментуючи над нещасним сербським і хорватським народами, пробує практично реалізувати цю ідеологію в Юґославії. Українські публіцисти заперечують цьому, заявляючи, що націонал-комуністи появилися геть-то раніше від Тіта, ще на початку 20-х років, і мали окрему партію, яка існувала під скороченою назвою УКП. Пізніше носіями цієї ідеології були либонь Шумський, Скрипник, Хвильовий та ін., хоч ні самі себе, і ніхто їх тоді націонал-комуністами не називав.

У жадній совєтській енциклопедії, як також в жадному комуністичному виданні, що вийшло в СССР, про націонал-комунізм, як ідеологію, не можна нічого знайти. Натомість на всякі інші хвороби ортодоксального, тобто московського, комунізму мають большевики напоготові різні діягнози, які хоч самої істоти хвороби не розкривають, але для щоденної пропаґанди цілком задовільні.

Підсовєтські люди день-у-день читають і чують про найгіршого ворога совєтської влади — буржуазних націоналістів (вони ж — „фашисти"), ще чують інколи про т. зв. космополітів (вони — „безпашпортні бродяги"). Буржуазні націоналісти для большевиків вороги, з якими вони борються не на життя, а на смерть; космополіти — „буржуазні інтеліґенти з перехнябленим мозком, які не мають батьківщини". А як бути з націонал-комуністами? Свої вони для большевиків чи не свої? Бити їх чи манити бубликом? І як їх називати, коли націонал-комунізму „не існує"? Чи не придумають для них у Москві, з огляду на теперішню критичну ситуацію, назву „заблуканих братів", „нетолерантних товаришів" чи ще яку іншу?

Тим часом націонал-комунізм в опанованих після війни Москвою країнах виявляє чимраз більші тенденції розвитку, що можна бачити хоча б на прикладах з Надем і Гомулкою. Як реакція на всепожираючий московський комунізм з його централістичною, імперіялістичною політикою, націонал-комунізм позбавлений його невгамовної аґресивности і постає завжди, як відосередній рух. Тяжко уявити собі, щоб міг він розвинутися десь поза країнами „народних демократій", які вже зазнали совєтизації. Ухил до націонал-комунізму в будь-якій компартії у державах вільного світу скоріше чи пізніше привів би до її „протверезіння" під натиском грошодавця-Москви абож до її самоліквідації.

Тяжкі моральні удари, що їх зазнав московський комунізм після смерти Сталіна, не минулися й не минуться безслідно. Ці удари спричинили, хоч назовні ще не видний, але кінець-кінцем смертельний рак в організмі державної потвори, що загрожує світові під ім'ям Совєтського Союзу. Доцінюючи небезпеку відосередніх рухів серед сателітних компартій і зважаючи на розкладові ферменти, що чимраз виразніше діють в самій КПСС, московські диктатори зорганізували недавно на сторінках „Правди" профілактичну дискусію на тему „пролетарського інтернаціоналізму", до участи в якій притягнули головачів сателітних компартій.

У ролі головного речника в цій нефортунній для Москви дискусії виступив у „Правді" офіціоз румунської компартії „Скинтейя" (під час заворушень на Мадярщині компартія Румунії затрималася на ортодоксальних московських позиціях). Велика, на цілу сторінку, статтяпередрук з цієї газети починається, як в тому анекдоті про приглухуватого і придуркуватого генерала, якому раз-у-раз вчувалося, що хтось називає його дурнем. Отож румунському комґенералові причулося те, про що цілий світ говорить, і він закричав: „Імперіялістичні ідеологи твердять, що марксизм-ленінізм нібито вже перестарівся і став мертвою догмою. Але для кожної людини (!) сьогодні ясніше, як будь-коли, виявляється вічна молодість марксо-ленінської науки!" — Так одним помахом „спростував" імперіялістичних ідеологів румунський знавець марксизму-ленінізму!

А проте, головне вістря марксо-ленінської діялектики спрямовує він не проти американських імперіялістів, як можна було б припускати, а проти юґославських товаришів та їхнього органу „Борба", за вміщену в цьому органі статтю п. з. „Чесна соціялістична дискусія чи безпринципова полеміка". Оця стаття й допекла найбільше Москві, а через неї й її підголоскові. Ще б пак, автор її закидає московським диктаторам „відсутність серйозного зусилля аналізувати питання сучасности", стосування „мертвих арґументів, звичайно схолястичних", „відрив від дійсности", „страх перед новим", „нездібність бачити нове" та ін. Далі „Борба" твердить, що єдність т. зв. соціялістичних (тобто сателітних) країн — це тільки єдність бльоку, а не ідеї, що більше — єдність військового бльоку, до якого з соціялістичних країн не належить тільки Юґославія. І ще далі „Борба" заявляє, що „компартії стоять на позиціях ідеалістичної філософії (Маркс, Ленін і Сталін у своїх трудах перевернулись долічерева!), на позиціях праґматизму, згідно з яким правдою є те, що їм корисне, і неправдою є все те, що вигідне імперіялістам". Виходило б, — обурено пищить московський підголосок „Скинтейя", — що юґославські теоретики є єдиними в комуністичному таборі, які думають творчо, виходило б, що розвиток марксизму є їхньою монополією?! Але вже далі, схаменувшись, говорить примирливішим тоном: „Ми не схвалюємо ті гострі нотки, які чути було під час дискусії від юґославських товаришів і від деяких авторів, що належать до інших комуністичних партій, бо такі нотки шкодять справі зміцнення дружніх відносин . . ."

Москву найбільше непокоїть небезпека захитання „єдности соціялістичних країн", тобто захитання її влади над живосилом об'єднаними сателітами. А юґославська „Борба", висловлюючись недвозначно, доказує, що дотеперішня єдність була „фіктивною", „нереальною", „механічною", і що „для перетворення цієї нереальної єдности в реальну потрібно ще багато часу".

Московські диктатори з юґославськими товаришами сваритися не хочуть і їх побоюються. З ними вони ще сподіваються „порозумітись" по-московськи, бо, мовляв, винні не вони, а . . . американські імперіялісти. І тому свій гнів звертає московський підголосок знову ж таки на Америку, яка, „вдаючись до наклепів, шантажу, спираючись на рештки експлюататорських кляс, на шпигунську аґентуру, на наші шовіністичні та націоналістичні елементи, намагається підірвати солідарність соціялістичних країн".

Дискусія, яку затіяла Москва з „дружньою" Юґославією — безцільна, вона її ще більше компромітує, і дискутанти в ній ніколи ні до чого не договоряться, поки юґославська сторона залишається націонал-комуністичною, тобто з погляду Москви єретичною. До того ж кремлівські диктатори — а юґослави знають це добре! — грають фальшивими картами. Для зовнішнього вжитку, на експорт, вони мають „солідарність соціялістичних країн",

(Закінчення на стор. 3-ій)

Голоси Читачів

ДО СПРАВИ РОЗ'ЄДНАННЯ ОУН

У „Свободі" ч. 41 з 2 березня ц. р. п. С. Скоцко порушив дуже важливу й одночасно невідкладну справу об'єднання націоналістичного табору. Як зазначено в газеті, стаття є дискусійна, тому прошу долучити до дискусії теж і деякі мої думки.

В роз'єднанні націоналістичного табору на еміґрації (в краю цього не було й тепер немає, про що може свідчити тверда, однодушна постава в'язнів у концентраційних таборах) і повстанні чотирьох відламів, треба вбачати дві найголовніші причини: 1) еґоїстичні амбіції окремих осіб і 2) розкладова робота ворога, скерована на розбиття національної єдности народу, а в першу чергу націоналістичної організації, яка на протязі майже сорока років не дає йому спокою і є смертельною для нього загрозою. Не дармо в своїй скаженій люті большевики збагатили свій лексикон, незнаними до цього часу, лайливими епітетами, якими плюгавлять при кожній нагоді добре ім'я ненависних їм націоналістів.

У поборюванні змагань до незалежности, а заразом й українського націоналізму, як виразника ідеї, ворог діє пляново. Розпочав від знищення верхівки. Найперше знищив сл. п. Головного Отамана Симона Петлюру, як символ української Держави, а потім керівника націоналістичної організації сл. п. Євгена Коновальця. Обезголовивши таким чином еміґрацію, ворог змінив тактику, а саме поставив собі за завдання розбивати організоване українське життя із середини. Для осягнення своєї мети старається проникнути в ряди організацій і звідтіль провадити свою диверсійну роботу.

Щоб ясніше усвідомити собі стан, в якому знаходиться націоналістичний табір тепер, мусимо вернутися до подій, що відбулись в нім попередньо. Ще перед другою світовою війною в одностайній організації зарисувалася розколина, яка з вибухом війни розколола його на два відлами через постання розбіжностей в площині тактичній, а саме відмінність метод і способів боротьби в ситуації, яка в той час заіснувала. Однак в обидвох частинах залишились спільні ідеологічні напрямні, без виразного взаємного поборювання. Хоч дехто зараховує вбивство, що сталося в Житомирі до проявів боротьби між двома відламами, однак справа ця не є належно висвітлена й з більшою правдоподібністю її можна зарахувати до ворожих дій. Від початку другої світової війни аж до часу великого еміґраційного „ісходу", мали ми два націоналістичні відлами.

Найпильнішу увагу приходиться звернути на події, що відбувались в групі, яка згуртувалась на еміґрації навколо колишнього „Українського Самостійника", з якої повстали: 1) ЗЧ ОУН під проводом С. Бандери, 2) ОУН під проводом Л. Ребета і 3) З. П. УГВР під проводом М. Лебедя.

Тепер ми маємо на еміґрації чотири (замість одної) націоналістичні групи, які взаємно поборюють одна одну. Ні одна із згаданих груп не подала до відома загалу конкретних причин, які змусили їх до такого роз'єднання. Натомість кожна з них офіційно деклярує програмові напрямні, які даються звести до спільного знаменника — Українська Соборна Незалежна Держава. Виникає питання, коли одна мета, то чому чотири групи? Відповідь є проста й ясна. Тут мають місце всілякі амбіції і не виключна теж ворожа дія. Тут теж у значній мірі заважила й наша хронічна хвороба, яку ми назвали в минулому — отаманщиною. На еміґрації повторюється та сама історія отаманщини, яка була розпаношилась у нас в краю під час визвольних змагань в рр. 1918-1920 і яка в значній мірі причинилася до упадку нашої Державности.

Пан С. Скоцко висунув слушну заувагу, що справу об'єднання націоналістичного табору мусить узяти в свої руки український загал, а я б ще додав, що його обов'язком є змусити провідних діячів тих груп до об'єднання тому, що існуюче роз'єднання зменшує нашу силу у визвольних змаганнях.

Коли ми намагаємось вилікуватись від одної болячки, то до речі буде пригадати й другу. Маю на увазі наступне, хворобливе явище. Окремі одиниці, а деколи й групи намагаються монополізувати провід в нашому суспільно-політичному житті, мовляв, тільки вони мають право репрезентувати українську націю й що тільки їм належиться провід, не рахуючись з тим, що ніхто не уповажнював їх до такої репрезентації тому, що вони не є відомі загалові й ніхто й ніде не бачив їх на визвольнім фронті. Для осягнення своєї мети, вони очорнюють правдивих і відданих борців, намагаються відсунути їх у тінь, щоб зайняти їх місце й користати з їх надбань. Прикладів можна навести чимало.

Пантелеймон В-чук.
Потакет, 3 березня 1957.

Юрій Мушкетик

ГАЙДАМАКИ

(3)

Земля м'яко розступалася під чобітьми, ноги вгрузали по самі кісточки. Золоті бризки зливалися з землею, танули в ній, здавалось, вона втягує в себе зерно — труд і піт селянина, його радощі і страждання, турботи і надію. На його обличчі блукала тепла посмішка.

— Земля як пахне! Давно не сіяв. Жаль — в монастир пора. Ми теж виїжджаємо цими днями, монастирські землі всі по долині, ще не зовсім протряхли.

— А свою коли сіятимеш?

Максим замислено дивився на блідорожеву смугу над лісом, з червоним маленьким пружком в нижнім краї. Пружок на очах ріс, збільшувався, і враз на землю впали косі пучки променів. Чисті роси, що тремтіли на молодій траві по обніжку, спалахнули, заграли різними барвами; здавалось, ніби то не роси, а коштовне намисто.

Максим підвів погляд.

— Не знаю. Буду просити зерна в монастирі. Якщо дадуть — позавтра й засію.

Попрощався і пішов попід межею, щоб не потоптати намистини, розгублені в траві ранковим сонцем.

Повесні стало більше роботи в монастирі. Тільки після заходу сонця верталися наймити і послушники з поля. Однак дуже часто, повечерявши, дехто ще йшов до Холодного Яру. У неділю туди сходилась мало не вся монастирська челядь. На високім пагорбі біля яру було Гульбище, вечорами там збиралися гайдамаки. Грали в карти, співали або ж просто слухали розповіді бувалих людей. Сам табір — гайдамацька січ — ховався на дні яру в сизуватій туманній імлі, яка зникала лише в сонячні дні. По схилу яру, сплівшись гіллям, стояли столітні дуби та берести; здавалось, ніби вони побралися за руки і, підтримуючи один одного, заглядають з цікавости в страховинну глибину байраку. Від великого яру відходили в усі боки десятки менших, а ті знов ділилися на багато дрібніших. Табір з трьох сторін захищали урвища, а з четвертої гайдамаки обрубалися лісом і поставили дубові рогатки та башту.

Максим часто засиджувався допізна на горбі біля багаття, дивився, як переливається білим світлом Мамаєва дорога, як ген в долині гаснуть вогні Жаботина. Тоді згадувалося Запорожжя, ночі, проведені в степу, луг, на якому з хлопчиками пас багацьких коней. На той луг часто прибігала Оксана.

Надходив квітень, і все тривожніше ставало на серці у Максима. Що на це скаже йому управитель? Максим підраховував, скільки в нього зібралося грошей, але виходило не більше як сто карбованців. Доведеться взяти у намісника на відробіток, та ще спродати коштовну дідівську зброю. А ні — будь-що-буде. Забере Оксану і втечуть на січові, а то й на татарські землі. Жаль, не видно нікого із знайомих запорожців з паланок, в кого можна б хоч напочатку лишити Оксану.

Однак сталося таке, що зовсім змінило всі думки і пляни Максима. Прийшли події, які перевернули все життя, розбурхали його до дна. За тиждень перед Зеленими святами Максим з кількома послушниками та запорожцями, що приїхали в монастир, спускалися стежкою до Холодного Яру. Ще далеко від Гульбища почули глухий гамір, викрики, тупіт ніг.

— Не інакше, як щось скоїлось, ану ходімо швидше, — сказав один з запорожців.

Вони прискорили ходу. Голоси наближались. Незабаром побачили великий гурт гайдамаків, які йшли прямо через ліс до яру. Попереду, притримуючи на плечах кирею, крокував осавул Бурка. Максим знав Бурку ще з Запорожжя, пізніше часто стрічалися в монастирі — осавул бував у ігумена мало не щотижня.

— Максиме, ходімо з нами! — кинув на ходу Бурка. — Це й тобі боліти мусить.

— А що таке? — поспішаючи за ним, спитав Залізняк.

— Конфедерати в Медведівку от-от з Черкас мають прийти. Пані Думковська закликала їх.

Хоч Залізняк вже не раз думав, що таке трапиться, все ж ця звістка вразила його. Пані Думковська! Скільки горя заподіяли ці пани людям. Ні, треба перепинити шлях конфедератам, будь-що не впустити їх в Медведівку.

— То вони швидко і в наш монастир прийдуть, — намагаючись йти в ногу з Максимом і Буркою, заговорив низенький, широконосий татарин на прізвисько Товмач — монастирський послушник.

— Цьому не бувати, досить, що вже раз пустили, — кинув хтось позаду.

Вони спустилися в байрак Бойкова лука, де висів казан і куди збирались завжди на раду гайдамаки.

— Куди ж ми йдемо? — запитав Максим.

— До отамана, скликати будемо всіх.

— Чого ж простуємо до землянок? Раднє ж місце тут. — Залізняк зупинився. — Візьми било, бий у казан, — звернувся він до Товмача.

Товмач взяв дубовий оцупок, ще раз глянув на Залізняка.

— Бий! — махнув рукою Бурка.

Почувши бевкання, з землянок, з лісу почали бігти гайдамаки, приєднувались до гурту. Отамана довго не було. Хтось побіг в отаманський курінь, але він був порожній. Шелест прибув трохи пізніше. Він прийшов з лісу. Тримаючись руками за кущі, спустився в байрак і, навмисне не поспішаючи, підійшов до гурту. Зупинився біля першого ж гайдамаки, розпитав, що сталося.

— Яка така спішка була, чому без мене в казани вдарили? — підходячи до Бурки, похмуро сказав він. Враз побачив Залізняка, ще дужче насупив брови. — Тобі чого тут треба?

Максим намагався говорити спокійно.

— Того ж, що й усім. Я сам з Медведівки. Не час, отамане, сварки зчиняти.

— То йди до своєї Медведівки і не пускай конфедератів. А в наші справи носа не сунь. Забирайся звідси!

— Чого ти, отамане, чоловіка гониш? Ліс не твій, і ми кого хочемо, того й приводимо, — кинув хтось з гурту.

Шелест ніби не почув тих слів. Він розправив плечі, хвацько збив на вухо шапку, став на пень.

— Пан-молодці, женіть цього лайдака. Я одержав важливі вісті. Через тиждень біля Чигирина пристане караван купецький. Вісім суден сукном московським навантажені. А конфедерати не до нас ідуть.

Натовп заворушився, загудів. Почулися вигуки обурення, хтось голосно, міцно вилаявся. Якась внутрішня, досі невідома сила штовхнула Максима, і він став на пень і собі.

— Бреше він, окульбачує вас! Не слухайте його, хлопці! Невже ми не станемо на захист села, на захист своїх матерів і сестер? Невже дамо шляхті убивати людей?

— Годі тремтіти за свою шкуру, годі терпіти! — крикнув Микола.

70-РІЧЧЯ МЕНДЕЛЯ ОШЕРОВИЧА

У цьому році жидівська громадськість усього світу відзначає 70-ті роковини з дня народження і п'ятдесяті роковини літературної діяльности свого видатного письменника Менделя Ошеровича. Зокрема нюйоркська жидівська громада відзначила ці роковини 23 лютого ц. р. великим бенкетом на честь ювілята в будинку жидівської культури ім. Атрана. І що особливо характеристично: відзначились ці роковини не якоюсь окремою групою, партією, світоглядовою організацією, а спільно, всією громадськістю від письменницького об'єднання і наукових установ починаючи і робітничими організаціями кінчаючи. Всі жидівські організації зійшлися на спільний бенкет, щоб гідно відзначити роковини свого заслуженого письменника.

Родився М. Ошерович в січні 1888 року, в містечку Тростянець на Поділлю. Батько — дрібний торгівець залізними виробами. Родина була велика, а злидні ще більші. Вчився в „хедері" — традиційній жидівській національній школі, а згодом — складає іспити екстерно за курс гімназії.

Замість омріяного університету його забирають до російської армії, де він відбуває службу в 116 малоярославському полку. Обдарований, допитливий юнак, зневірений в можливості дійти до якогось кращого людського життя в Російській імперії, кидає її, і 1910 року прибуває до Америки, де живе й досі. Тут він, працюючи фізично, починає писати вірші, оповідання і нариси і посилає в тутешні жидівські часописи. На нього звертають увагу і він скоро стає бажаним співробітником багатьох журналів і газет. („Ідишер кемфер" — жидівський борець, „Цукунфт" — Майбутнє, „Фрає Арбайтер штиме" — Вільний Робочий Голос, „Форвертс" — Вперед тощо.) З 1914 року він стає постійним співробітником „Форвертс"-у і його праця в цьому найбільшому жидівському щоденнику в Америці, не переривається й досі.

За цей час своєї літературної діяльности написав він понад 15 великих томів окремих творів і силу статтей, нарисів, оповідань, поезій, рецензій і есеїв, розкиданих по багатьох журналах і щоденниках.

Серед окремо виданих книг його найвідоміщі: „Мері", „Капітан Дрейфус", „Марія Антуанета", „Давід Кеслер і Муні Вайзенфройнд" (романбіографія відомих жидівсько-американських артистів, „Як живуть люди в Северській Росії" (нариси з його подорожі до СССР в кінці 20-років), „Міста і містечка на Україні" (2 томи), „Історії з мого життя", „Із України в Америку" та інш. Відомий він також, як перекладач. Найвідоміші його переклади „Мемуари" Віри Фігнер, „Душа російської революції" М. Ольгина (з англійської), „Сміх після бурі" Арк. Оверченка, „Дух часу", роман Вербицької та інші.

Отже, як бачимо: поезії, подорожі і побутові та виробничі нариси, оповідання, романи психологічні та історичні, спогади, історичні нариси та публіцистичні етюди — ось різноманітна палітра жанрів і зацікавлень М. Ошеровича. І на всіх цих жанрах і формах лежить печать культури, вдумливости, стриманої простоти і гуманности. Людоненависть, злоба, поговір і брехня — все це лежить поза сферою його людського думання. Він не хизувався перед громадою, коли на згаданому нами бенкеті, в останньому слові своєму заявив, що він все своє життя боровся за добро і правду, шукав добро і правду і знаходив їх часто там, де панували зло, ненависть і неправда. В цій заяві звенить моральний, величнолюдський облік М. Ошеровича - гуманіста.

Почав свою літературну діяльність М. Ошерович саме в роки найбільшого розквіту жидівської літератури XX століття. На вершинах її стояли таді славні імена як Х. Б'ялік, І. Л. Перец, Шолом Аш, Шолом Алейхем, А. Рейзен, Д. Пінський, Д. Берґельсон, Менделе Мойхер-Сфорим та інші. Але його творчість не була затьмарена цими видатними іменами. Вона зайняла відразу своє, їй властиве, місце. І це тому, що творчість Ошеровича має свою, тільки їй притаманну особливість. Особливість колориту пейзажу, типажу, побутових рис і типових психологічних деталів, пов'язаних органічно з Україною. Більшість із згаданих вище письменників походить з України. Багато з них в своїх творах відбили психологічну і побутову особливість того народу і тої дійсности, серед якої жили жидівські дрібномістечкові громади. Але життя жидівської дрібномістечкової бідноти по тих, заштатних українських містечках, що входили в сумнозвісну „черту оседлості", цього ганебного творила російського самодержавства, чи не найкраще і найглибше відтворено в творах М. Ошеровича. В цьому його особливість.

У творах М. Ошеровича особливо спеціяльне місце займає Україна, зауважив недавно один жидівський критик. (Див. „Форвертс", субота 23 лютого 1957 Л. Крістал, „Ошерович — людина, письменник, газетяр"). Це правильно, але додамо від себе, велике значення це має не тому, що письменник не забув згадати, у якій країні і серед якого народу жили і страждали, ,раділи і плакали,, співали і снумували його батьки, брати і сестри, а в тому, як він розуміє і як бачить ту країну і той нарід,, серед якого від віків доля призначила була жити його рідним. Для Ошеровича звичаї, побут, культура і муравлинна праця українськoї стихії, що оточувала маленькі жидівські містечкові громади, це не щось чуже і вороже, а близьке майже рідне, з яким зжилися від віків маломістечкові жидівські громади. Українська народна пісня, козацькі та історичні думи, лірники і ярмарки — все це в творах Ошеровича знайшло тепле і щире відтворення, як частка духовости і його народу. Тепло відтворений образ селянина Федота, що під час організації російською чорною сотнею погромів, став на чолі оборонців жидівської громади і грогнав погромників геть із містечка є збірним і типовим образом. Не випадково під час відомої провокації — справи Бейліса, 12 українських селян, що були присяжними суду, встали і в один голос заявили, що Бейліс не винний і цим, всупереч банді російських погромників, перерішили справу присуду. Це був той же збірний всеукраїнський „Федот". Більше того: українські вчені і письменники, культурні і громадські діячі, самі гнані і переслідувані „хранителями єдиної Росії", в ті темні і люті часи, стали в оборону такого гнаного і переслідуваного жидівського народу. Згадати хоча б нашого М. Драгоманова, що перший із політичних діячів східньо-слов'янських народів, поставив проблему жидівську в усій її широті. Згадати б твори Павла Грабовського, Лесі Українки, Івана Франка, Михайла Коцюбинського, Володимира Винниченка, вогненні поезії О. Олеся і блискучі своєю правдою і стилем статті Сергія Єфремова в оборону Бейліса. Це все той же збірний образ „всеукраїнського Федота", що його так щиро намалював Ошерович у своїх „Історіях...". На жаль М. Ошерович не побачив так всебічного цього збірного українського образу. Але це не його вина. Це вина тих в'язничних умов, у яких перебував і український і жидівський народ.

Отже, ім'я і творчість М. Ошеровича для українського читача не є чуже і далеке. Про це наприкінці минулого року твердив і розповідав докладніше посол Василь Мудрий у своїх цікавих статтях „На жидівські теми" (див. „Свобода" за 14, 15, 16, 17 і 20 листопада 1956). Творчість М. Ошеровича заслуговує на докладну аналізу українського історика і критика. Значна бо її частина („Міста і містечка на Україні", — 2 томи, — „Історії з мого життя", „Із України в Америку", „Як живуть люди в Совєтській Росії" тощо) присв'ячена українській землі, її людям, її історії. Об'єктивність, гуманність, не стерта довгими роками любов до тієї країни, де він родився і до того народу, серед якого він зростав, — ось характеристичні риси тих творів М. Ошеровича, що пов'язані в тій чи іншій мірі з Україною. Своїми творами М. Ошерович започаткував у жидівській літературі ту толерантну і навіть братерську атмосферу у взаєминах з українським народом і його мистцями слова, яку пізніше, в добу „розстріляного відродження" продовжили, поглибили і практично здійснювали такі видатні майстри жидівської літератури як Л. Квітко, Перец Маркіш, Давід Гофштейн, І. Кіпніс, Гільдін, Давід Фельдман та інші, що від руки московсько-большевицьких катів лягли в спільну братську могилу з десятками українських письменників.

М. Ошерович не тільки в своїх творах, але й практичною діяльністю підкреслює завжди свій духовний зв'язок з Україною. Характеристично, що прибувши до Америки ще за довго до першої світової війни, він не тільки не вступив до організації „русских евреєв", а навпаки, поклав багато сил, енергії, впливу власного авторитету до створення нової „Асоціяції українських жидів", яку сам, як президент довгими роками очолює. Варта уваги те, що в наслідок діяльности цієї асоціяції підготовлена і вже скоро вийде друком фундаментальна історія жидів в Україні, — від Хозарів починаючи і нашими днями кінчаючи. Хочеться вірити, що дух наукової об'єктивности, гуманности і правди, що такі притаманні президентові „Асоціяції українських жидів" М. Ошеровичу, позначиться в усій глибині і на цій, безсумнівно цікавій і для нас українців книжці.

Не випадково також і те, що почавши писати ще в юнацькі свої роки, М. Ошерович писав теж українською мовою. Відомий із його біографії цікавий деталь, що одну українську пісню, яку написав Ошерович, перебуваючи в російській армії десь року 1908, довго співала ціла рота під час своїх навчальних вимаршів.

Твори М. Ошеровича заслуговують на те, щоб їх перекласти українською мовою і треба вірити, що це станеться й українська читаюча громада матиме змогу і мистецьку насолоду познайомитися з барвистими історіями із життя і взаємин між українським і жидівським народами тих, вже тепер далеких, дореволюційних часів.

Б. Подоляк.

З КОНЦЕРТОВОЇ ЗАЛІ

Концерт камерної музики в Дітройті

Український Літературно-Мистецький Клюб у Дітройті, який вже не раз влаштовував гарні різнородного жанру імпрези, цим разом взяв на себе завдання влаштувати концерт камерної музики. Завдання не легке, коли взяти до уваги, що і підготова з виконавчого боку справляє великі труднощі, а також зацікавлення ширших кол камерною музикою ще не розвинене.

Корисною обставиною в останньому концерті був той факт, що за його підготовку взявся відомий на терені Дітройту диригент, педагог і віоліст Тарас Губицький. Він сам виступив як соліст і як віоліст у струнному квартеті складеному з членів Дітройтської Симфонічної Оркестри. Скрипкові партії виконували Гарвей Зайґель і Джемс Воріні, віольончелеву — Едвард Коркіґіян.

На вступі голова Літ.-Мист. Клюбу мистець Едвард Козак підкреслив той факт, що вони не тільки спеціяльно для членів і гостей Клюбу підготовили цей концерт, але й взялися за виконання досі їм незнаного камерного твору українського композитора.

Струнне тріо B-дур започаткувало концерт. Шубертівський романтизм зразу настроїв глядачів урочисто і надхнено.

Другою точкою був Струнний квартет Василя Витвицького. Автор, відомий музиколог та композитор, написав свій квартет 1942 р. у Львові. Того ж року твір був виконаний у Львові та передаваний по радіо. Квартет складається з чотирьох частин: Прелюд, Скерцо, Ноктюрн і Фінал. Перша частина у повільному темпі. Тут після довгого вступу перша скрипка проводить тему, яка пізніше появляється в цілому ряді відмін-варіянтів. Ці відміни спираються радше на тонаційно-виразові різниці, ніж на ритмічні. Вони не відділені від себе, а зв'язані в одне ціле. Основний тон Скерцо неспокійний, в ньому відчувається немов якась заляканість, передана і характером тем і їх гармонічним трактуванням. Знаменитим контрастом вжита погідна лемківська мелодія „Та свитай, Боже, свитай, щоби скоро день був", яку провадить віольончелі. Третю частину — Ноктюрн — починає перша скрипка протяжною тужливою мелодією без жіякого гармонічного супроводу, немов би запрошувала інші інструменти долучитись до неї. Вони, вислухавши мелодію, долучуються і створюють для неї гармонічне підложжя. Короткий епізод — немов відгомін танкової сільської музики, — і знову поворот до першої теми і її настрою. У Фіналі дві теми змагаються за першенство, одна жвавіша, друга більше мельодійна, згодом об'єднуються в одне, а повний дуровий акорд ставить крапку, неначе хотів би сказати: „Ось, це я, фінале!"

Не треба бути аж професійним музикою, щоб відчути, що квартет має риси української народної музики. Український фольклор з рідних Карпат використаний тут у новітньому стилі. Такий стиль близький виконавцям концерту і вони передали цей твір краще за всі інші.

Василь Витвицький уміє пошанувати і поєднати давній клясичний стиль з новими напрямками модерної музики. Він не перевантажує своїх творів дисонансовим матеріялом, але й не погорджує ним. Уміло і з великим смаком будує твір, не насичуючи його карколомними ритмами, чи то штампованими взорами акомпаніяменту. Твір глибоко продуманий і клясично викінчений, а вже у поданні динамічних засобів дійсно майстерний. Музики грали його з повним зрозумінням і запалом, а слухачі сприймали твір легко.

Третьою точкою програми була друга Соната для віолі і віольончелі англійського композитора Фредеріка Деліюса. Тарас Губицький та його акомпаніятор Норман Ґіфорд програли цей твір гладко і з зрозумінням. Програму вечора закінчив відомий (т. зв. „американський") Квартет ч. 6 Антона Дворжака, виконаний з розмахом і повним відчуттям інтенцій композитора.

Концерт був успішний ще й з того погляду, що приявні слухачі мали нагоду послухати камерної музики, і що вона, як це видно було по їх реакції, дуже припала їм до вподоби. Було б дуже побажаним, щоб управа Клюбу частіше влаштовувала того рода концерти. Думаю теж, що наші продуценти пластинок не прогають нагоди, а постараються награти Квартет Витвицького на пластинки. Хай ця перлина української камерної музики прикрашує альбоми в наших хатах.

Богдан Сарамага

СПРАВА КОНСОЛИДАЦІЇ НА СЕСІЇ УНРАДИ

(Закінчення зі стор. 1-ої)

савні, але в її побудові на засаді різних партій, які стоять на принципах Української Народної Республіки".

Микола Лівицький (голова УНДС) є того погляду, що „широкі кола українського громадянства, особливо безпартійні, глибоко переконані, що ми (УНР) від себе нікого не відштовхуємо, але концентрацією навколо Державного Центру намагаємося збільшити потенціяльні сили української еміграції". І, сказав М. Лівицький, першим кроком до загально - української консолідації мусить бути внутрішня консолідація в УНР, яка має показати іншим приклад плодотворної праці в напрямі об'єднання. Інж. Довгаль (УСП) говорив, що „тепер ми відзначуємо не тільки 40 роковини створення Української Центральної Ради в Києві, але і 40-річчя збройного зриву українського народу, що довів до самостійної Української Народної Республіки". Доленко (Селянська партія) уважає, що Українська Національна Рада повинна би вимагати, щоб Об'єднані Нації усунули большевицького агента Кизю від представництва в Об'єднаних Націях, бо він і інші йому подібні не є жадними представниками українського народу. Інж. Созонтів, (УРДП — Париж) припонує, щоб більше зактивізувати працю Державного Центру в напрямі очолення українцями Паризького бльоку. Інж. Андрієвський (ТУН) жаліється на те, що „нас(УНР) до Европейського Руху не приймають, бо ця організація стоїть на засадах кордонів з 1939 року. Ea все ж сьогоднішній Европі поволі відкриваються очі, і світ починає переконуватися, що Україна є насправді колонією Москви. Дискусія знову повертається до всеукраїнської консолідації і інж. Бойдуник (голова фракції ОУН) пропонує якнайскорше скликати міжпартійну конференцію всіх українських партій, що стоять на засадах самостійности України. Голіян (УНДО) — Париж), навпаки, пропонує, що консолідаційні переговори варто провадити тільки з тими партіями, що вже тепер стоять на засаді Української Народної Республіки. Д-р Хробак (УНДО, Мюнхен) каже, що консолідаційні переговори повинен провадити Державний Центр, а не поодинокі партії на базі міжпартійних конференцій. Врешті прийнято більшістю голосів пропозицію Миколи Лівицького, що сесія не повинна давати конкретних вказівок, як практично допровадити до консолідації, але довірити цю справу майбутньому Виконавчому Органу УНР, який буде її провадити на засадах непорушности ідеї Української Народної Республіки. Сесія знову затяглася до пізньої ночі і деякі Комісії Сесії ще далі залишилися випрацьовувати відповідні резолюції та законопроєкти.

Спектатор

Вислід конкурсу на драматичні твори в Австралії

Нюпорт, Австралія.— Культурно-освітня референтура Союзу Українських Організацій в Австралії на початку 1956 року оголосила була конкурс на драматичні твори. На початку березня ц. р. Жюрі в складі Л. Гаєвської — Денес, Ярос. Гевка, М. Дейка, Ів. Дурбака і реж. Крижанівського під головуванням Дм. Чуба, признало такі нагороди, розглянувши 19 п'єс. 1) Першої нагороди в сумі 200 фунтів — не признали нікому. 2) Другу нагороду всумі 100 (по 50 фунтів): Л. Полтави фунтів розділено між дві п'єси „Заметіль" і Григора Меріяма-Лужницького „Фрі Кантрі". 3) Третю нагороду в сумі 50-ох фунтів також розділили на двоє (по 25 ф.) між п'єси: Вол. Нетича „Ліс шумить" і М. Самовидця „Епілог прийде". Крім того конкурсове жюрі відзначило ще чотири п'єси: „Ресторан біля парку" — П. Діброви; „Наші знайомі" — Діма; „Незнані герої" — Невана Грушецького; і „Шуми, містечко" — Віталія Бендера.

ДИСКУСІЯ КРІЗЬ ЗАЧИНЕНІ ДВЕРІ

(Закінчення зі сторони 2-ої)

„пролетарський інтернаціоналізм" та „незаплямлені" Марксові скрижалі. А для внутрішнього вжитку мають вирощений у пробірках кремлівської ідеологічної лябораторії „совєтський патріотизм", яким стараються зліквідувати національні окремішности серед поневолених народів СССР, щоб остаточно перетопити ці народи на єдиний совєтський народ, з єдиною „родіною".

Румунські, болгарські, мадярські та інші сателітні комуністи хоч-не-хоч мусять вдавати, що вони вірять Москві та її „пролетарському інтернаціоналізмові", а югославські — з пристойної віддалі і через кріпко зачинені двері — можуть дозволити собі висловлювати свої сумніви щодо компетентности Хрущова і компанії в розв'язуванні національних питань.

Криза комуністичної ідеології, що її зліпив був Ленін із „клясиків марксизму" з додатком власної творчости, почалася не від учора. Вона виникла ще 25 років тому, коли цю ідеологію на своє копито почав переліплювати Сталін. А перед цілим світом — з дурної голови — розкрив усі фатальні наслідки кризи сам Хрущов на 20-му з'їзді КПСС. Ця криза шириться чимраз далі, зриваючи полуду з очей задурманеним московсько-комуністичним чадом. І останнє слово в зааранжованій Москвою дискусії, без сумніву, заберуть не запрошені нею дискутанти, а многомільйонові поневолені народи, які — кажучи таки комуністичною фразою — викинуть на смітник історії комунізм враз із його хирявим вилупком націонал-комунізмом і по-своєму раз на завжди розв'яжуть національне питання на руїнах червоної імперії.

В. С-ко

ФОНД „ВЕСЕЛКИ"

У цій рубриці друкуємо в признанням і подякою імена тих громадян, що прислали свою пожертву на фонд і передплату дитячого журналу „Веселка".

СПИСОК Ч. 40.

	Передплата	Пожертва	Разом
М. Солошика, Маршфілд	5.00	5.00	
Г. Гайовий, Ню Йорк	4.00	2.00	
Д-р С. М. Демидчук, Бруклин	4.00	2.00	
М. Ярош, Ріго Парк	4.00	1.00	
І. Бутинес, Елизабет	4.00	1.00	
Б. Козій, Вестморленд	4.00	1.00	
М. Фессак, Ню Йорк	3.00	1.00	
В. Ґудз, Гартфорд	2.00	3.00	
А. Крузький, Шикаґо	2.00	2.00	
Ліґа Укр. Молоді ст. Мішиґен	2.00	1.00	
М. Кравчук, Филаделфія	2.00	1.00	
В. Матічик, В. Патерсон	1.00	1.00	
В. Ріхардс, Ню Йорк	1.00	1.00	
М. Марчук, Ліхбурґ	1.00	1.00	
А. Яцух, Колчестер	5.00		
В. Баран, Рачестер	4.00		
Т. Марущак, Шикаґо	4.00		
А. Лопатяк, Дітройт	4.00		
В. Саляк, Гартфорд	4.00		
Д. Волошин, Вілмінґтон	4.00		
І. Процишин, Монтреал	4.00		
І. Саламаха, Бабилон	4.00		
А. Садовська, Честер	4.00		
М. Струк, Трентон	4.00		
О. Кучерявий, Филаделфія	4.00		
І. Микита, Патерсон	4.00		
Л. Дячик, Гемілтон	4.00		
М. Телішевська, Гемілтон	4.00		
Г. Кобак, Шикаґо	3.00		
І. Тимочко, Ґрос Пойнт Шор	3.00		
М. Лещан, Конвей	3.00		
Г. Лоикевич, Рачестер	3.00		
У. Коротко, Бінґгемтон	2.00		
В. Кіпа, Ню Йорк	2.00		
И. Яворський, Шикаґо	2.00		
М. Перейма, Монтреал	2.00		
Т. Залеський, Торонто	2.00		
В. Вудний, Ґерісбурґ	2.00		
С. Меренок, Монтреал	2.00		
М. Юзефович, Шикаґо	2.00		
Г. Котович, Амгерст	1.00		
Г. Терефенко, Шамокін	1.00		
Е. Назарена, Дітройт	1.00		
Т. Вовканич, Патерсон	1.00		
А. Сіліко, Лейквуд	1.00		
С. Мочульський, Вотерліт	1.00		
Т. М. Сорока, Филаделфія	1.00		
М. Терлецька, Дітройт	1.00		
М. Крамарчук, „	1.00		
А. Стельмах, „	1.00		
О. Притуляк, Монтреал		4.00	
Н. Федишак, Шикаґо		4.00	
Г. Лупинець, Елдорадо		4.00	
В. Пересада, Балтімор		3.00	
Г. Романчук, Стайвесант		3.00	
І. Цап, Бруклин		3.00	
К. Грицишин, Брентфорд		3.00	
П. Попович, Клівленд		3.00	
А. Петришин, Ванкувер		3.00	
О. Пошик, Гаммонд		2.40	
В. Гамкало, Віндсор		2.00	
І. Лазорчик, Асторія		2.00	
Г. Лопатка, Рачестер		2.00	
В. Комар, Ґарфілд		2.00	
о. С. Городецький, Рачестер		2.00	
М. Бурий, Кемпбел		2.00	
И. Бандровський, Джонставн		2.00	
М. Дарчук, Пітсфілд		2.00	
С. Венґловський, Маямі		2.00	
В. Савчук, Райнкліф		2.00	
В. Жеребецький, Ню Йорк		2.00	
І. Чайковський, Дітройт		2.00	
Г. Крук, Гейзел Парк		2.00	
П. Бойчук, Шикаґо		2.00	
А. Павеліш, Кораополіс		2.00	
А. Гнатів, Міннеаполіс		2.00	
М. Борискевич, Дітройт		2.00	
В. Андрус, Нортгемтон		2.00	
І. Пугирка, Филаделфія		1.00	
И. Врубель, Бруклин		1.00	
І. Синиця, Лондон		1.00	
М. Чайковський, Монтреал		1.00	
Р. Вомпель, Филаделфія		1.00	
П. Підперигора, Віндсор		1.00	
А. Бялюк, Веґревіл		1.00	
М. Борис, Форт Вільям		1.00	
М. Конюх, Филаделфія		1.00	
І. Урбан, Вотерліт		1.00	
М. Савчук, Нантікок		1.00	
Н. Н.,		1.00	
В. Яґла, Проспект Парк		1.00	
С. Ватс, Лорейн		1.00	
К. Чужак, Вандерґріфт		1.00	
М. Хоміцький, Спеонк		1.00	
Д. Багнюк, Филаделфія		1.00	
Т. Олесіюк, Кервіл		1.00	
М. Дідич, Тулитави		1.00	
П. Соломко, Шикаґо		1.00	
В. Головецький, Генцдейл		1.00	
Н. Кіндзерський, Бетлегем		1.00	
А. Стим, Шикаґо		1.00	
О. Саноцький, Кліфтон Гтс		1.00	
Д. Горулко, Моріставн		1.00	
І. Витак, Ню Маркет		1.00	
Ю. Гірняк, Клівленд		1.00	
В. Антоняк, Ню Гейвен		1.00	
Разом . .	$ 134.00	$ 119.40	$ 253.40
Раніше проголошено	$ 6,138.90	$ 4,879.85	$11,018.75
Разом все . . .	$ 6,272.90	$ 4,999.25	$11,272.15

Вшановано роковини Т. Шевченка в Джерзі Сіті

Джерзі Сіті, Н. Дж. — Традиційна імпреза з нагоди роковин Тараса Шевченка відбулась в цій громаді минулої неділі, 24-го березня. Свято влаштувало Т-во „Рідна Школа" під протекторатом місцевого Відділу УКК та при співпраці інших місцевих організацій в залі одної з місцевих шкіл з уваги на те, що громада, позбувшись старого народного дому, ще не завершила зусиль для нового. В програму свята, яке започатковано відспіванням американського національного гимну та яке відкрив короткою промовою голова місцевого Відділу УКК п. А. Шаран, входили: святочна промова проф. Н. Лисогора, виступи чоловічого хору ООЧСУ під диригентурою п. М. Кормелюка з Байону, деклямації у виконанні пластунки А. Сакало і сумівки Р. Бурої і дбайливо приготований виступмонтаж учнів Рідної Школи. Свято закінчено відспіванням українського національного гимну.

У Филаделфії відбулося посвячення пластового дому

Филаделфія. — В неділю, дня 24-го березня Пластова Станиця у Филаделфії, що нараховує понад 400 пластунів і пластунок, відбула урочистість посвячення новонабутого, відновленого і пристосованого для користування молоді дому при 827 Н. Франклін вул. Посвячення і благословлення пластового дому відбулося після Служб Божих, відправлених в українських церквах Филаделфії, і довершив цього чину вся. о. Іван Малащук, сотрудник Катедральної Церкви Неп. Зачаття Преч. Діви Марії. Перед посвяченням представники установ й організацій, як теж окремі громадяни вписувалися до пропам'ятної книги й оглянули виставку пластової видань і виліплені пластової молоді, влаштовану в одній із заль дому. Після посвячення відбувся бенкет у великій залі Горожанського Клюбу, в якому взяло участь понад 300 осіб. Відкривала бенкет голова Стан. Старшини пл.-сен. Оксана Генгало. Товстмастром був пл. сен. д-р Петро Ісаїв. Після відчитання привітань від Начального Пластуна проф. С. Левицького та одного з найстарших віком пл. сеньйорів впр. о. Юстина Гірняка, вітали Пластову Станицю з набуттям власного дому голова Крайової Пластової Старшини ЗДА пл. сен. Богдан Кравців, президент ЗУАД Комітету, і голова Гол. Контрольної Комісії УНС, один з перших пластунів у краю, д-р Вол. Галан, як теж представники інших установ й організацій. Промови чергувалися з виступами пластової молоді й Оркестри. Закінчив бенкет короткою промовою і молитвою Всч. о. М. Харина.

Неру проти виступу Індії з Коммонвелту

Ню Делі. — Прем'єр Індії Джавагарлал Неру заявив в вищій палаті індійського парляменту, що він не змінив свого погляду щодо потреби перебування Індії надалі в складі Британського Коммонвелту. Раніше при всякій нагоді індійські комуністи повторяли своє гасло „Кінець Коммонвелтові". Однак в останньому часі також в рядах Конгресової партії Неру почали народжуватись прихильники такого гасла, у зв'язку з становищем Англії у спорі між Пакистаном і Індією за Кашмір та приналежність Пакистану до Багдадського пакту, що його очолює Англія. Проте Неру послідовно вважає, що приналежність Індії до Коммонвелту приносить Індії велику користь. Престиж Неру знову зріс, бо за останніми підрахунком з парляментарних виборів його Конгресова партія здобула вже абсолютну більшість в парляменті. На всіх 500 мандатів, партія Неру здобула вже понад 250.

Чеські комуністи дали дозвіл на подружжя своєї легкоатлетки з американцем

Прага. — Комуно-чеський уряд дав дозвіл на те, щоб 24-річна Ольга Фікотова, яка на останніх Олімпійських ігрищах дістала, як єдиний член чеської спортової дружини, золоту медалю за кидання диском, вийде заміж за американського олімпійського чемпеона у киданні молотом, Геролда Коннолі. Справа набрала була міжнародного розголосу, коли Коннолі, який виїхав до Европи з місією „доброї волі" з відома державного департаменту, видавив у Празі, що він познайомився з Фікотовою під час Олімпійських Ігриш в Австралії, але, що вони тоді поріщили старатися легальним способом дістати змогу повінчатися і виїхати до ЗДА. Як відомо, в усіх комуністичних державах громадяни мусять мати дозвіл від влади, щоб подружитися з чужинцем та ще й виїхати з ним за кордон. Запитаний у цій справі державний секретар Дж. Ф. Доллес на своєї останній пресовій конференції, чи державний департамент інтервенював в цій справі у чеського уряду, заявив тільки, що „віра в любов належить до основних принципів американського уряду". Ольга Фікотова і її американський наречений відкликались до комуно-чеського президента Запотоцького. Після кількох тижнів „надуми" — Геролда Коннолі, який в міжчасі мусів виїхати з Праги, бо йому скінчилась віза, і перебував у Відні, повідомив американський амбасадор у Відні, що чехи дали йому нову візу на приїзд до Праги. Там його наречена повідомила його про одержання дозволу. Тому, що вона протестантка, а він католик, та що вЧСР визнають тільки цивільне вінчання, то вони повінчаються трикратно, після чого виїдуть до Бостону, де Коннолі є вчителем.

У ДІТРОЙТІ ПОЧАЛАСЬ СУДОВА РОЗПРАВА ПРОТИ ВЛАСНИКІВ „УКРАЇНСЬКОГО ПРОМЕТЕЯ" ЗА ПІДПАЛ

Дітройт. — „Ди Дітройт Ньюз" з 14-го березня ц. р. інформує, що там почалася судова розправа проти пп. Петра Майсюри і Павла Маляра, видавців тижневика „Український Прометей", обвинувачених у підпалі друкарні і приміщень того В-ва 4-го березня 1956 р. Розправу, що ведеться перед лавою присяглих, зложеною з 14 жінок, веде суддя Джан А. Рікка. Підсудні оскаржені в підпалі власного видавництва, яке раніше вони мали забезпечити на 123.000 долярів. Розправа мала б потривати 4 до 6 тижнів.

Зі Спорту

Дж. А. А. К. — УСК, Ню Йорк 2:10 (1:5)

По програних із Пасейк С. К. і Брукліном С. К. Провід УСК-у був примушений шукати якихсь радикальних змін в побудові лінії атаки першої команди. Остаточно рішено: лишити С. Голюку на середині лінії атаки, а всіх інших дібрати з молодих змагунів. І так в неділю 17 березня проти Дж. А. А. К. лінія атаки УСК-у була: Васильковиц, Катуріч, Голюка, Свинтух, Шпон, а по перерві на середину перейшов Катуріч, а замість Голюки і Свинтуха, пришли Луцишин та Красій. Так відсвіжена атака виявилася покищо вдалою розв'язкою. І якщо ця болючість і ефективність гри, що ми її бачили у грі проти Дж. А. А. К-у виявиться і в черговим змаганнях, тоді можемо бути спокійні за висліди решти змагань сезону й евентуально за мистецтво Ліги УСК-у в цьому році.

С. Голюка, як керівник відмолодженої атаки виявився знаменитим. Здідкись взялася в нього і стріла диспозиція і знаменито „господарив" решною змагунів.

В помочі тільки Наливайко грав на своєму нормальному поземі. Слабше ніж звичайно, випав Гаврилюк. Місце Коваля повинен на якийсь час зайняти Павлюк Р., тимбільше, що Коваль сам просив про це керівника команди.

В обороні Шмігель був тимразом кращим, а Підгорецький непотрібно „фавлював" противника. Цвочко, як звичайно добрий.

Ворота добули: Голюка 2, Катуріч 3, Свинтух, Васильковиц, Красій, Луцишин, Шпон по одному.

Дж. А. А. К. резерва — УСК резерва 1:6. УСК резерва „В" — Робокен резерва „В" 3:4. Гота С. К. юньйори — УСК юньйори 3:1. Айнтрахт С. К. учні — УСК учні 0:3. Айнтрахт С. К. новаки — УСК новаки 2:4.

Загальний біланс воріт УСК — інші клюби 27:12.

(ix)

„КРИЛА" СТАЮТЬ ВЛАСНИКАМИ ЩЕ ОДНОЇ ЧАШІ

Шикаго, 12 березня. — В неділю 10 березня простора арена будинку Національної Гвардії при Шикаго Евню гостила у себе останній раз в цьому році місцевих футболістів та їхніх симпатиків. Сімковий турнір закінчено і поодинокі спортові клюби — учасники роблять підсумки успіхів чи невдач, щоб потомну розпочати підготову до весняного мистецького сезону.

Футбольна ланка СК СУМА „Крила" у висліді турніру здобула свою колекцію трофеїв ще одною чашою за друге місце 1-ої Дивізії. Були вигляди і шанси на першенство та аванс до вищої кляси, але через брак 2 точок „Крила" мусіли поступитися щасливішому „Атлясові". Три ремиси в перших чотирьох змаганнях та „неховата" програна (не без вини проводу, що дозволив день перед тим пити змагунам грати у відбиванковому турнірі) з „Вайкінос" не допустили суміщіо до бажаної мети. Збільшена доза заняття та систематичний тренінг цілої дружини, а не лише одиниць, напевно спричинилися б до осягнення першого місця. А що „Крила" мали добрі шанси найкраще показали останні змагання проти мистця І Дивізії — „Атлясу", який завиняттком змагань з „Крилами" не програв ні одних, а в Блисквичному Турнірі здобув загальний чемпіонат, діпнувши до нього через через чотири перемоги.

В змаганнях з „Атлясом" (4:1 в користь „Крил") чіпка напасників — О. Галів, П. Назаркевич, Ю. Кулес та Я. Перун підтримувала певними заграваннями задніх грачів — Я. Скочиляс, Я. Литвин, М. Мандзій, Є. Дикий і В. Боднар (7 грас — 2 в резерві) стільки в цій праці примусила шидких мексиканців розпочинати гру зі середини проти одних воріт на своєму рахунку. Цю блискучу перемогу можна уважати за певного роду реабілітацію: не взяли першого місця, але показали місцевиі свою клясу.

ЧИ ТІЛЬКИ КОПАНИЙ М'ЯЧ У ШИКАГО?

Помилково було б твердити, що серед нашої молоді тільки копаний м'яч — це рід спорту, в якому вона бере активну участь. Інші ділянки тішаться не менше популярністю, та ведуть активну роботу.

В спортовому товаристві „Леви" в Шикаго, відбиванка, кошиківка, стук-пук, шахи, лещетарство, теніс — це спортові ланки, в яких вже сьогодні добилися наші спортові гарних успіхів.

Ланка відбиванки, тренує тепер, мабуть, найбільше із усіх, бо добувши першенство САУСТ округи „північ" в рямцях відбиванкового першенства підготовляється до окружних змагань.

Дуже популярною ланкою в „Левах" стала недавно зорганізована (минулого року) ланка круглів (бовлінг). Нараховує коло 30 членів.

Завзято тренують теж члени ланки стук-пук, і їхні успіхи була вже нагода оглядати на товариських змаганнях із місцевими клюбами. На жаль, змагуни роблять дуже повільні поступи з огляду на брак відповідного приміщення (один стіл) для тренінгів.

Лещетарська ланка, яка найбільше з усіх є зв'язана терепом та кліматичними умовинами, в цьому році, крім малих одноденних прогулок в околиці Шикага, запланувала прогулку на 5 днів в гористі околиці стейту Мишиген, однак в останній момент її відкликано через брак снігу. Понад 20 членів цієї доволі пляновані екскурсії посвоєрдні не можуть відважувати підготованої праці, а це до певної міри дає запоруку, що наступний сезон вже буде кращим.

Із скорим приходом весни пожвавлено працю у ланці тенісу. Минулорічні перемоги захотили наших тенісистів до ще більших зусиль. Жваву організаційну ланку заплянувано повести серед юньйорів, а головно збільшити жіночу секцію, яка численно, посьогодні, дуже обмежена. В рямцях праці наміченo, крім тренінгів та внутрішньоклюбових змагань приступити до загально шикагських турнірів, що його влаштовує Шикаго Парк Дістрікт, зорганізувати відплатні змагання для дружини „Львів" з Торонта, та брати участь в товариських зустрічах із місцевими клюбами.

Пляни, як видно дуже обширні і варті уваги, а головно серед молоді, бо без неї, ці пляни пусті слова.

М. Маркевич

● **Між Південною Кореєю** і Японією все ще існує формально воєнний стан. Мирові переговори корейці зірвали в 1953 році, ображеншись заввагою одного з японських делегатів, що 40-річне володіння Японії в Кореї принесло цій останній користь. Тепер мирові переговори відновились. Південна Корея домагається від Японії відшкодування в сумі 3 більйони долярів, але гадають, що вона прийме і значно менше. Японія пропонує тільки 100 мільйонів.

З нових журналів

● **Вісник.** Суспільно-політичний місячник. Рік XI, ч. 2 (100). Лютий 1957. Ню Йорк, ст. 42.

● **Світло.** Католицький журнал для українського народу. Р. XX, ч. 3 (411), березень 1957. Торонто 1957, ст. 48.

● **Післанець Правди.** Часопис, присвячений поширенню християнської думки. Рік 31, ч. 1-2 (січень-лютий 1957). Честер, Па., 1957, ст. 18.

● **Православний Українець.** Ч. 47-48. Жовтень-листопад 1956, ст. 18. Ч 49-50, січень-лютий 1957. Шикаго, ст. 16.

● **Вістник.** Український релігійний двотижневик в Канаді. Рік 34, ч. 5 (1033). Вінніпег, 1957, ст. 16.

● **Учительське Слово.** Орган Об'єднання Українських Педагогів у Канаді. Рік III, ч. 2 (12), лютий 1957. Торонто 1957, ст. 16.

Короткі Вістки

● **Ціла Англія** наелектризована сенсаційним судовим процесом, який уже в своїй першій стадії публічного слідства за англійською процедурою — викликав надзвичайне зацікавлення. Перед лавою присяжних став д-р Джан Бодкін Адамс, 58-річний, дуже заможний і дуже модний в багатих колах лікар, якого держава прокуратура обвинувачує в свідомому отруєнні наркотиками багатої 81-річної пацієнтки, яку він перед тим намовив записати на своє ім'я авто Ролс-Ройса та інші дорогоцінні речі. Підозріють, що з тих самих спонук отруїв він ще кількох своїх пацієнтів, старших віком самотних і багатих жінок.

● **В Гонолюлю на Гаваях** спеціальним дзвоном заалярмовано вдосвіта минулої суботи прибережну сторожу в зв'язку з небезпекою шторму, викликаного підводним землетрусом. Впродовж кількох останніх років все західне побережжя американського континенту від Аляски до Перу і більші острови на Тихому океані по Японію, Формозу й Корею, охоплено сіткою метеорологічних стацій, сейсмографи яких автоматично включені до алярмової системи. Через тільки годин після алярму на Гаваях нахлинули перші хвилі висотою 10 стіп. Завдяки переведеній в міжчасі евакуації і заходам безпеки, внаслідок хуртовини згинуло тільки двоє людей і спричинено матеріяльної шкоди лише на 3 мільйони долярів. В 1946 р., коли не було алярмової системи, такий самий шторм спричинив на Гаваях смерть 173 осіб і шкоду на 25 мільйонів долярів.

Посмертні Згадки

ІВАН МИКУЛИЧ, довголітній член 39 Відд. УНСоюзу в Сиракюзах, помер 10-го березня 1957 р. Покійний родився 1886 р. в Україні, до Америки прибув 1911 р. Залишив в смутку дружину Катерину, дочку Марію та двох внуків. Похорон відбувся 13-го березня ц. р. з похоронного заведення до греко-кат. церкви св. І. Хрестителя, а опісля на парафіяльний цвинтар. — В. И. П.

Управа Т-ва

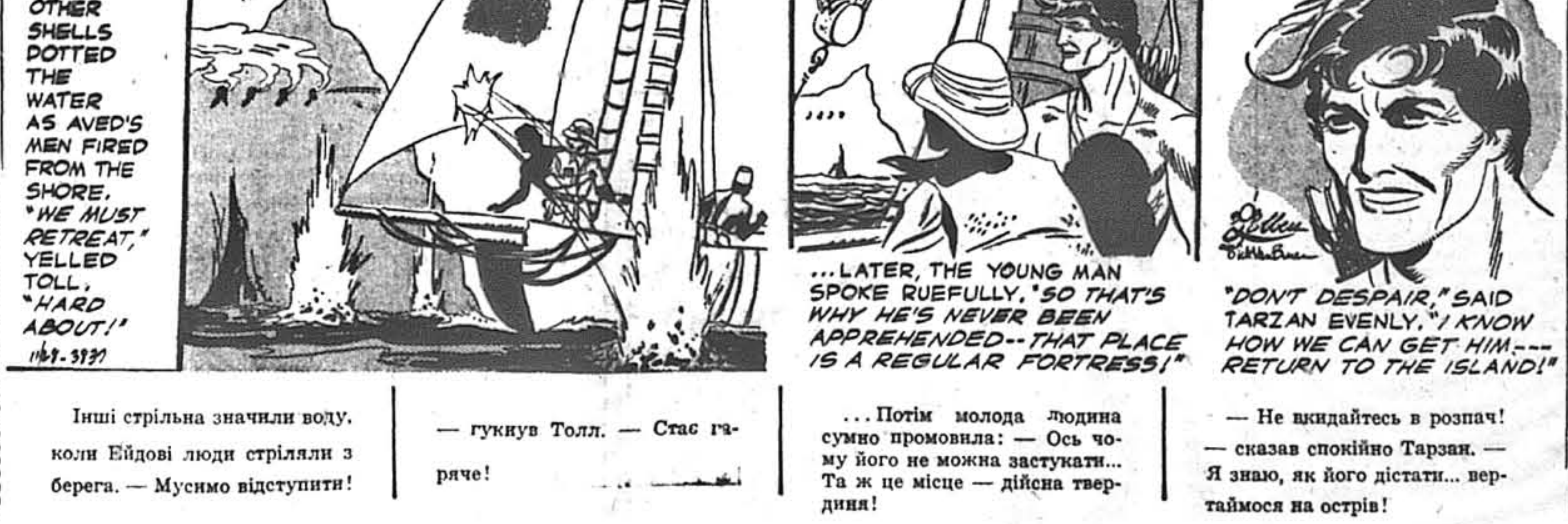
ЯРОСЛАВ БУХАЙ, член 39 Відд. УНСоюзу в Сиракюзах, помер, по довгій і тяжкій недузі, 9-го березня 1957 р. Покійний народився 1929 р. в Україні, прибув до Америки в 1947 р. Залишив в смутку брата Володимира. Похорон відбувся 12-го березня ц. р. з похоронного заведення до греко-кат. церкви св. І. Хрестителя. Тлінні Останки поховані на парафіяльному кладовищі. — В. И. П.

Управа Т-ва

ПЕТРО СТРІЛЕЦЬ, довголітній член УНСоюзу ім. Т. Шевченка, 349 Відд. в Менвіл, Н. Дж., помер нагло на удар серця в 6-го березня ц. р. на 54 році життя. Покійний залишив у великім смутку дружину. Походив з села Бірки-Великі, пов. Тернопіль, Зах. Україна. Похорон відбувся в 9-го березня ц. р. з похоронного заведення в Менвіл, Н. Дж. до церкви в Савт Плейнфілд, а опісля на цвинтар в тій же місцевості, в участі родини, знайомих, членів УНСоюзу і великої кількості народу. — В. И. П.

І. Гнідь, секр.

ТАРЗАН, ч. 3837. Народжуються пляни.

Інші стрільна значили воду, коли Ейдові люди стріляли з берега. — Мусимо відступити! — гукнув Толл. — Стає гаряче!

...Потім молода людина сумно промовила: — Ось чому його не можна застукати... Та ж це місце — дійсна твердиня!

— Не вкидайтесь в розпач! — сказав спокійно Тарзан. — Я знаю, як його дістати... вертаймося на острів!